

Baltijas Semkopis.

Apsteļamā:

Rebalārijas mājs, Selgavā, Katoļu-celā № 2.
Rīgā: Šillinga, Kapteina un Lūhava grahmatu-
bodis un pee kopmana Verchendorff, pilā. Kalku-celā
№ 13. Zitās pilšehtās: wišas grahmatu-bodis.
Uf laukeem: pee pagastā-waldhejm, mahjitateem,
skolotajeem, xc.

4. gads.

Rīgā, tani 13. dezembrī.

Makšā:

Ar Peelikumu: par gadu 3 rub., par 1/2 gadu 1 r. 60 k.
Bez Peelikuma: par gadu 2 rub., par 1/2 gadu 1 r. 10 k.
Par peefuhtšanu ar pastu uf katru eksemplari, ween
alga waj ar jeb beš Peelikuma, jamakšā 60 kap. par g.
un 35 kap. par 1/2 g. *Sludinājums* peenem wišas
apsteļamās weetas pret 8 kap. par šhtu rindinu.

№ 50. Lihds ar Baltijas Semkopi if nedetas isnaht Peelikums ar stahsteem un derign laika-kawekli; **1878.**
makšā 1 rub. par gadu, 50 kap. par pušgadu.

Saimnezibas nodaka.

Siimiskas saimnezibas wehstules saimneekem un saimnezehm.

(Beigums).

Gipsis jeb sehweles-skahbais kalkis deefgan pasihstams un derigs; to isleeto pee ehfu isgresnoschanas, no ta taifa daschadus tehslus, tas kalpo semkopibai. Kad grib isleetat gipsi waj nu pee ehfahm jeb zitadi ka schini sinā, tad der jo zeeti uf tam suhtotees, ka to pa daudš nededsina, jo zaur tam to padara nederigu. Daschahrt muhrneeki leetas kreetni neprasdami tā gipsi pahredesina; kad nu no tahda gipsa sagatawo ehfahm isgresnojums, ka zilweku tehslus u. z., tad schee jau pa pahri gadu paleek nodrupuschi un skrambaini. Gipsa-afmens fatura fewi sinamas uhdena-dakas; ja nu zaur kaitefchanu uhdens tikai pa dalai no ta atstahj, un ja tad gipsim pehz smalki-fagruhshanas peelej uhdeni, tad schis ar to atkal saweenodamees pa-taifa to zeetu; ja turpretim gipsi par daudš sakaitē, tad tam pasuhd wišs uhdens, bet tad tas paleek ari nederigs, jo tas nespehj wairs saweenotees ar uhdeni. Zil masakā mehra isleetajot tahda gipsa buhtu waijadšigs, jau peeteek, kad iskurina maifes-zepli, ka preefch maifes-zeplshanas, to tad ar ne wišai rupjeem atmeneem tā mehreni peefrauj un tad steigshus aismuhre; ap 120—130° C. (ap 100° pehz Neomira [Neaumura]) gipsis sawu uhdeni saudē, tadeht tahds krahfnes-siltums jau leels deefgan.

Semkopibā gipsis deriga leeta, tas dod augeem sehwele un kalki; ja tihroma semei maf kalku, tad derigs to mehslot ar smalku gipsi, lai buhtu deefgan baribas ahbolinam, sirneem un ziteem kalku-augeem. Daudshahrt isleeta gipsi, ka amonjaka-aisturetaju, lai schis ne-isgaistu is mehfleem. Zil teizama un laba tahda leeta nu ari buhtu, tad tomehr tai tatschu wairaf tikai teoretifks swars. Ja semei naw leelas kalku-truhzibas, ja salmu pakajahm deefgan, un ja turklat gipsis wehl dahrgi pehrfams un ne weegli peewedams, tad war gan beš ta istift.

Gipsis atronahs dabā diwejadā weidā: pirms ka afmens, un tahds tas derigs muhsu waijadshahm, beš tam iskaufets uhdeni, plaschaja juhra. Kaut gan tas maf juhra-uhdeni lahse neezigs un ne-eeweh-rojams, tad tomehr, ja atschirtu to no wišas juhra uhdena, — kas istaija lihds kahdu 10,000 kubik-juhdschu, — no ta izjeltos muhris, kam buhtu augstums un platums juhdsi un garums 200 juhdschu. Tē redšams, ka korakeem un ziteem tahdeem shkeem juhra-kustonisheem wehl materiala deefgan is ka pahrwehrt ogu-skabo-kalki un strahdat jo projam sawus nebeidsamos darbus. Bet laipnais lastajs warbuht jautahs: lihds kam tad wehl willsees schahda darboschanahs un waj ta jau ilgi warbuht pastahw? Schahda darboschanahs buhs jau paslahwejuse pa ne-isskaitameem gadu tuhstosheem un ta nebeigsees wis wehl tik ahtri. Daba schahds gabijums pate few palihshahs: ko weenā weeta notebrē, tas otra atkal sakrahjahs; ko juhra no saweem iskaufejumeem patebrē scho jeb to no jauna rabidama, to leetus un upes zaur saweem uhdeneem tai atkal peewed, atskalodami un iskaufedami to no kalneem un klintihm.

Foffora-skahbais kalkis, swariga dala superfoffatā un kauls, pasihstams katram attihstitam semkopim. Bez foffora-skahbā kalka newar dsihwneeks istift, jo beš ta ronahs flimiba, faulu-mihsteshana.

Salpetra-skahbais kalkis maf eewehrojams. Redšam daudš-reis uf muhreem un dakstineem farmai lihdschu baltumu ar aufstihahrtigu garshu; tas ir muhra-salpetris jeb salpetra-skahbais kalkis un zelahs zaur kalka saweenoschanos ar salpetra-skahbi, kura ronahs isorganifsu weelu shahpehta.

Kalka saweenojums ar floru, jeb florakalkis eewehrojams wairaf flora labad. Ar to balinadami audeklus panahf to paschu ihšā brihdi, kas zitadi, p. p. uf jahles saulē balinot panahfams tikai ilgā laikā. Kloraklim radusehs launa slawa, ka tas schahdot audeklus, bet schahda slawa nepareisa, jo pareisi isleetats tas audeklam dara wehl maf launuma, ne ka ilgā gulbinashana bleeku-dahrsā. Kloram, kas zaur skahbju spehku no sawa kalka-saweenojuma weegli schiramš, ir ihpa-shiba isdeldet organifkas krahfas, pee krahm peeder ari angu-satums. Audelka dseltenumu, kas no lina satuma atlizees, nu flors nomaitā itin lehti, bet tam ari spehks pa ilgoshanahm sagraust lina schkedru, tapehz audekls, kad tas pehz pasihstamā eeraduma ar florakli apstrahdats, steigshus iskalojams, un daritu wifulabaki skalodami to stiprā sahmā, jo pee tam ronahs is sahmā-dalahm ar floru saweenojumi, kas audeklam nelo nesahbdē un floru sahsidami ta waru atspehko. Kloraklis derigs pakaisit tahdās weetas, kur mahjo puhdami-smirdoshi twaiki, kas launi wefeliba un eedehsta reishm lipigas wahjibas, kura spehks tē winu launos dihgus isnihzina.

Kalki. Geofhtumā mihets, uf ko schis nosaulums shmejahs. Par kalkeem pee ehfu-buhwehm tagad iset daudš naudas, tadeht der jo stingri eewehrot, ka ne-isdod scho naudu wehl par sliktu prezī. Ja afmens, is ka kalki isbedsinati, bijis skaidris kalka-afmens, tad kalki trefni, t. i. teem war behrt klat pa pilnam grants; ja turpretim kalkeem klat mahli (mergelis), tad kalki wahji, jaber teem tad klat loti maf grants. Saprotama leeta, ka par pehdigajeem tad newar wis makšat to, ko par pirmajeem. Noteikt, waj kalki no pirmejās, jeb no pehdējās sortes, nebuhs wis til weegli; analise buhtu tē ta derigakā leeta, bet kad nu katrs pats to nespehj iswest, tad jagreeschahs waj nu pee tahda, kas to prot, jeb atkal — un schis ir to kautinu eeradums, kas turahs pee wezajahm eerashahm — jabrauz juhdschu juhdschm pirkt tur, kur kalki jau pasihstami par labeem, trefneem. Ka kalkeem mahls klat, gan naw ne kahds sliktums, bet tas til slikti, ka schis mahls japehrt lihds ar kalkeem. Ka mahls klat pat wehl itin labi, bet to war peelik klat mahjās pahrwesteem lihreem kalkeem, lihds ar granti. Tā ka tā jau jawed lihds ar dsesteem kalkeem deefgan uhdena lihds, jo 100 mahrz. nedsestu kalku usnem fewi gandrihš 50 mahrz. uhdena, tā ka ar diweem sirgeem war pahrwest tilpat, ja wed tos nodsestus, zil pahrwed ar trim, ja wed dsestus. Preefch tahla brauzeena tas deefgan no swara eewehrot, bet tikai japeemin, ka newar finat, waj nedseste kalki ikreis labi isdeguschi. Kad tahdus faktus apluhkojot useet kahdu gabalu, kas leelaks nebuhdams, smagats par ziteem, tad jau war lehti ismehginat, waj tas ar uhdeni dsesejahs waj nē. Kā sinams, war tiko usmuhretam muhrim lehti nograut weenu afmeni no otra, turpretim tahdam, kas pilnigi jau ischuwis, wairs nē; wehl stingraki turahs tahds muhris, kas shahwejis gadu-simteneem, gadu-tuhstosheem. Tas noteek zaur to, ka no afmena isbedsinatais kalkis jo ilgaki shahwedams jo ihstenaki peenem atkal sawu agrako afmena-weidu; jo stipri palihgi tam pee tam grants un eemuhretee afmeni. Grants labums loti waijadšigs. Rupja grants muhra nesafeen,

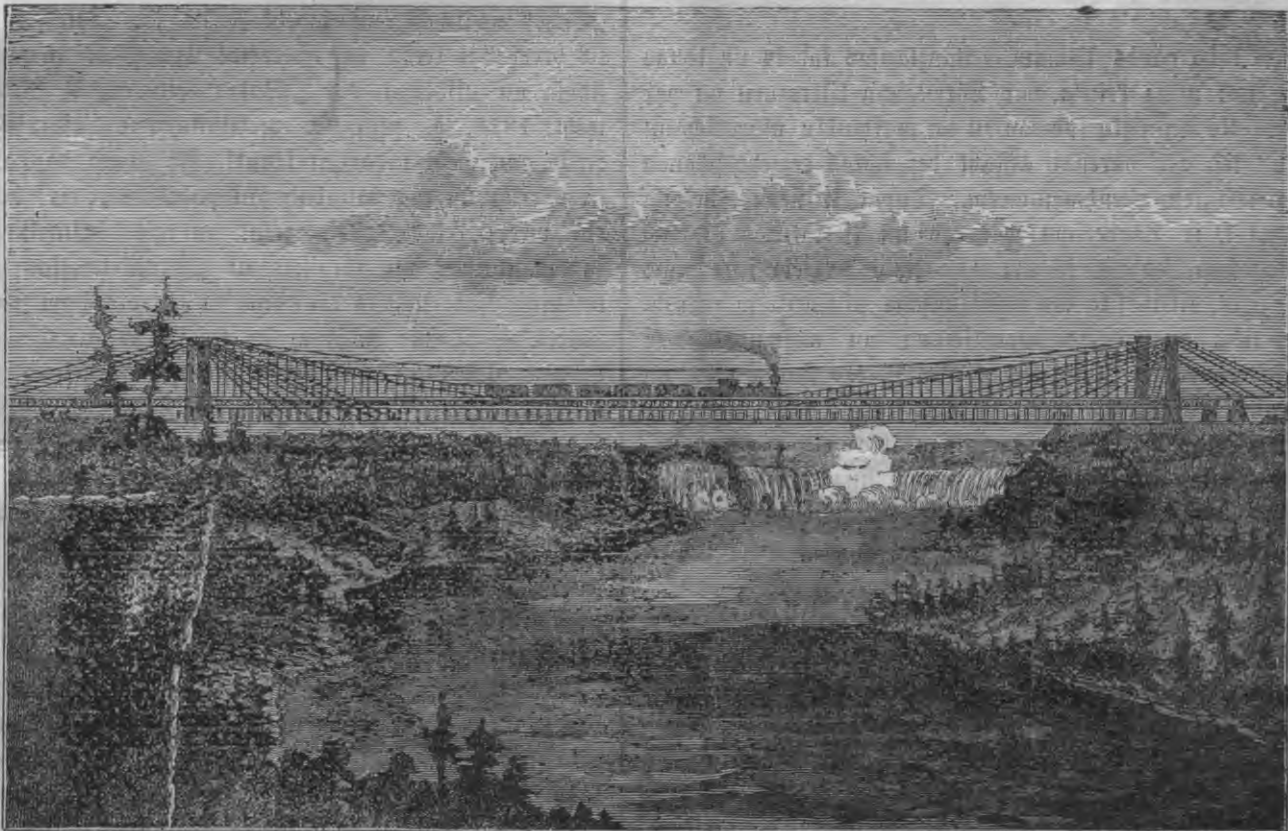

tif nepareisi bija sapratuši, ka wina ņaweeem laſtatajeem beſ behdahm ſinoja: Miſpures aprinkā pagasta wezakee eſot noſpreeduſchi G. Mathera nopelnus likumu ſaſtahdiſchanas leetā peeminet Gubernatora k. eefneedſamā pateizibas rakſtā, kurpretim min. ſapulze bija noſpreeduſi, G. Matheram paſcham iſſazit aſiſhſchānu par mineto darbu. Loti malditos, ja ſchinis miſeſchānās ſaunu nodomu mekleto: taſs dibinajāhs uſ walodas nepraſchānu. Bet kad nu jau tiſ weegli iſprotamās leetās tahdas „pahrkatiſchānāhs“ noteek netiſcham, kaahas tad gan nenotiſs tiſcham tahdās rakſtās, kur par ne-deeniſchahm leetahm runat! — Naw jaſchāubahs, ka Ulmana k. to it labi ſin un ſawu projektu pa dālai ari uſ ſcho wahjibu dibinajis. Tadeht wiſch beſ behdahm un it droſchi uſſahk par tiſ nedroſchu laipu eet, uſ kuru wiſch pee zitahm buhſchānahm gan nebuhtu ne ſawu kaſju drihtſtejis uſlikt. Wiſch atgahdina, ka Wahzija ſoziaलिсту zenteeni pa dālai attihſtijuſchees zaur nederigu un ſkaidigu literaturu. Wiſch ſin, ka ſchini leetā Wahzu redaktori un Wahzu publika winam newar preti runat, jo Wahzijas laiſrakſti ſaka tapat, tamdeht taſ ir taiſniba. Bet nu nahk ta klints, kur Ulmana k. weegli laiwinai uſ reiſi waijadſeja ſabragatees, ja Latweeſchu rakſtneezibai buhtu taſ gods, ka wina Wahzu redaktoreem un zeen. publikai buhtu wairak paſiſtama, ne kā taſ

ſchihſ breesmas nowehrſt? Laſtatajeem Ulmana k. atbilde uſ ſcheem jautajumeem jau ſinama. „Jaunlatweeſchu“ partija uſ ſawu rehſinumu ir apgahdajuſi tagadejo Latweeſchu literaturu; wina to ir apgahdajuſi iſ wiſu nederigakā materiala, iſ rakſteem, kur teek karotſ pret autoriteti, tikumibu un tizibu; zaur ſcho literaturu teek pateſiba apſpeesta, ſchleſchāna un eenaidſ raditi un ſekmeti, pret Wahzeem rihditiſ, tautas waloda un labi tikumi iſpoſtiti — ſchi Latweeſchu literatura eet pa zelu, kaſ Latweeſchu tantu aiſwed uſ beſdibenn.“ Ta ir Ulmana k. atbilde — ſauſim to labai pee iſtā wahrba: ta ir wina denunziacija, zaur kuru wiſch Latweeſchu rakſtneekus, kaſ wiſi eſot „Jaunlatweeſchi,“ apſuhdiſ par tahdeem, kaſ tapat kā Wahzijas ſoziaलिсту eſot ſkaidigi eedſihwotaji, kaſ tautu ſamaitā, kaſ ſazetahs pret paſtahwoſcho lahrtibu, kaſ ſazet eenaidu un dumpi, kaſ wiſai ſemei atneſs poſtu! Taſ ir, ko Ulmana k. it ihpaſchi bija nodomajis — Latweeſchus, eenihdetos „Jaunlatweeſchus“ denunzeeret par ſoziaलिсту — newis par Latweeſchu literaturu rakſtit, kuru wiſch, kā jau augſcham minetſ, nehmiſ tifaſ par apſegu, par eerozi, newis par pahrkpreeſchamo leetu. — Mehſ ſinam un eſam pahrleezinati, ka baſnizkuſ Ulmaniſ un wina „draugi“ no wiſas ſirde mekle pee attihſtiteem Lat-

Tilts pahr Niagaras uhdenſ-rumbu. (St. l. p. 400).

tagad ir. Bet Ulmana k. laiwina peld beſ behdahm: wiſch ſtahta par Latweeſchu rakſtneezibu breesmigā leetas un wina laſitaji klauſahs un tiz — paſchi wini no tam, walodas nepraſchānas deht, ne kā neſin un lai pat ari beidſamā ſchāubihſchānāhs ſuſtu, tad Wahzu preſe paſteidſahs apleezinat ka Ulmana k. ir leels Latw. walodas un literaturā pratejs, ka wiſch Latweeſchus loti karſti mihlejot, eſot preeſch winu literaturā un attihſtibāſ loti dāudſ ſtrahdajis, tadeht wiſch eſot iſtāis teeſneſiſ par ſchihm leetahm un winam eſot ari teeſiba bahrgi ſpreest, newarot ſchāubitees, ka wina nodoms eſot labſ, ka wiſch no mihleſtibāſ tiſ bahrgi ſpreeſchot! Tahda dedſiga aiſſtaheſchāna, tahda ſwariga, klaija leeziiba un Ulmana k. ſwarigāis ſtahwollis ſadſihwē — wiſch tatiſchu ir baſnizkuſ — un turklaht wehl Wahzu publikāſ neſināſchāna, kā ar to leetu iſhti ira — waj wiſ taſ kopā jau tuhliſ no eſahkuma wiſu plaſcho publiku nepawed, Ulmana k. „bahrgām“ ſpreedumam peekriſt un pret eenihdeteem „Jaunlatweeſcheem“ balſot? Tiſ ſmaliki wiſ teek aprehlinatſ un daritiſ, lai Wiſſemeſ ſinodes tehſeſ tiftu padaritaſ par ne-apgahſchānu pateeſibu!

Peerahdijis, ka Wahzija ſkaidiga literatura ir wainiga pee ſoziaलिсту neſahrtibahm, Ulmana k. jautā: „Un kā ſtahw pee mums? Ko muſhu tauta laſa? Waj ari winai zaur literaturu draud ſamaitaſchānāſ breesmas? Waj un kā eeſpehjamſ,

weeſcheem ſozial-demokratu noſodamos zenteenus. Bet waj tad jau tadeht, ka wini tā mekle, „Jaunlatweeſchi“ ari jau teeſcham dāra ſoziaलिсту darbuſ? Ne Ulmana k., nedſ wina kara-beedri to neſpehi peerahdit, tadeht wini kerahs pee netaiſnas denunziacijāſ, pee niſnas ſlawas zeſchānāſ. Leſſina wahrdi, ko taſ baſnizkuſ Goezim rakſtija, der pilnigi ari baſnizkuſ Ulmaniſ. Leſſiſch ſaka: „Ja zeen. baſnizkuſ tē naw ar labu apſinu un ar nodomu meluſ ſarakſtijis, tad taſ tatiſchu peerahda, kā wiſch manuſ rakſtuſ laſa. Wiſch ne kad nelāſa to, ko eſ eſmu rakſtijis, bet alaſch tifaſ to, ko wiſch labpraht gribetu, ka eſ buhtu rakſtijis.“ Bet tatiſchu, tatiſchu, zeenigſ mihtāis baſnizkuſ, tā jau ta leeta ari naw, kā Juhs to eſat aprehlinajuſchi. Tiſ weegli Juhs neteekat walam; preeſch taſ publikāſ, kur Juhs muſ eſat denunzeerejuſchi, Zums warbuht naw japeerahda, ka Juhs denunziacija eſot taiſna: mehſ, tee denunzeeretee, no Zums pagehram — un mums gan buhſ ta teeſiba to pagehret — mehſ no Zums pagehram ſkaidraſ peerahdiſchānāſ, jeb mehſ Juhs wiſu lauſchu preeſchā iſſazim par wiltigu un launprahtigu denunziantu.

Peerahdeet, kurā grahmātā, awiſē jeb zitā kaſdā rakſtā tahdas breesmas ir mahzitaſ un ſludinataſ, kā Juhs denunzeerejat?

Peerahdat, zeen. mihtāis baſnizkuſ, ka „Jaunlatweeſchi“ ir

abus laikrakstus, smukt glihti eefectus, war dabūt lasīt Sobgala zeen. kunga bibliotēkā. Kā Ulmana k. ari tās rakstus un tahs grahmatahs, fo eepreelch minetee „Jaunlatweeschu rakstneeki“ us sawu rehkinumu apgahdajuschī t. i. Latweeschu tagadejo literatūru naw lasijis, — ja, ka wiensch ne „Latw. draugu beedribas“ protokolus naw lasijis, — to peerahda fšaidri un gaischi wina wisai weenpusigā un wispahrigā kritika. Tikai reti kahdi gara-raschojumu winam ir pašistami, bet tos wiensch tad ari nelawejahs saukt pee wahřda. Waj tas ir apdomigi un ar to nopeetiibu darits, ko no zeen. bānijzlinga gan drihst fa-gaidit, un kam ihsteni war pahrmest „netaisnas sinas, nisku kritiku un netaisnu plahpaschānu“, waj teescham Latw. laik-rakstem jeb pascham Ulmana k., to lai ispreesch zeen. lasitaji.

Mums leefahs, ka mehš sawu rehkinumu ar zeen. Ulmana k. nu gan warenim — mafakais schim brihscham — ihsgt; warbuht wiensch nemihl wisai ilgi klauwitees, tad zits pa dards gari runā, bes ka tam tuhdat spehtu preti runat. Wjensch nu jo fšaidraki warehs pahrlēezinatees, „waj tahs lapsenes atreebuschahs“ jeb waj winam jafajuhz zits las, ne kā „lapsenu duhreeni“. Mehš teescham ne-esam kahrigi sinat, zil wiensch ar tahdahm leetahm apradees — zil wiensch tahs war panest; bet mehš sinam, ka Ulmana kungs tik ahtri wairš nespreedeleshs par nopeetnahm leetahm un nesludinahs „Jaunlatweescheem“ t. i. tantes atihstiteem lozeekteem galu. Wjensch nu buhs pahrlēezinatees, ka schi „partija“ naw wis „aklibas, pahrwiteta jehlumā un greifas attihstibas anglis“, kam zaur 13 tehsehū un zaur wiltigu denunziacijū war galu padarit, bet ka ta ir pate pee pasch-fajuschānas un atsishchānas kluwuse tauta jeb winaš fehřde, kuras gals jeb nobeigšchānahs ne kā zita ne-apsihmetu, ka wifas tantes galu un beigas.

Katra tauta gan reis bijūš ne-attihstita, ne-izglihta, „jehla,“ kā Ulmana k. jala; katra tauta tad reis atomudefhs, kuhuse garigi un laizigi dotees us preelchū, un katrai tautai bijūse un ir sawa „attihstibas-partija,“ sawi „jaumajee,“ kas tahlat us preelchū, ne kā tantes lozeektu wairakums. Tahdas partijās ne fur naw truhzis un netruhst, fur ween kahda tauta fahf attihstitees, zitadi attihstiba it nebuht naw domajama. Škahdiga schi attihstibas-partija tikai tur war buht, fur ta pa dards ahtri grib dotees un tautu wilt us preelchū, paslahwoschānas buhschānas apgahst un ne-eeewehro wis to dabas-likumū, ka kahrtiga attihstiba eet šoli pa šoli, ne wis lausdama un graudama. Bet kura partija tad starp Latweescheem jēmē un kobj tahdus fšahdigus zenteenus? Neweena. Tā saukteem „Jaunlatweescheem,“ kas mums ir tā „attihstibas-partija,“ to gan grib usrecept, bet peerahdijū wineem tahdus fšahdigus zenteenus neweens wehl naw un newar: wini scho neslawu zeech bes wainas, zaur netaisniibu, ja to warbuht negrib aishbinat ar wispahrigo attihstibas likumu ne-ispaschānu.

Ir starp Baltijas ziteem eedshwotajeem ir tahda „attihstibas-partija,“ ko muhsu prese apsihme par brihwprahtigo, preti fonjerwatiwai partijai. Mehš tikai atgahdinam us Widsjemes un Kurjemes landtagu partijahm. Bet kam nahls ari tikai prahtā, scho brihwprahtigo partiju dehwet par fšahdigu! Ta starpiba starp abahm ir tikai ta, ka landtagu brihwprahtiga partija ir politiska, bet „Jaunlatweeschi nepolitiska partija; schi strahda pee jamas tantes attihstibas — wina pee muhsu fashiwes buhschānu pahrlaboschānas. Bet abahm ir weens un tas pats gaisch zelch un ja muhsu buhschānu eegrosishchāna pehz jaunafā laiku wajadshihm jel tad notiks zaur draudšigu islihdshinaschānos sawā starpā, tad tas notiks zaur fšihim brihwprahtigahm partijahm; un zitadi tas ari nemas newar buht, jo tad ar lahdu tautu grib islihdshinatees, tad to usfahf ar winaš jo isglihtoteem, politiski eenahluščheem lozeekleem, ne wis ar teem, kas ir garigi gluschī nepaslahwīgi, kas slaw us loti sēma attihstibas pahahpeena. Tadehl ari politiski ir gluschī nepareisi, Latweeschū „attihstibas-partiju“ newat, nizinat, apjuhdiēt un tai galu wehlet. Zil mums sinams, tad muhsu landtagu partijās to ari nedara, bet tikai ta partija, sem kuras karoga Ulmana k. karō. Lai wina nelaunojahs ka mehš winai pahrmetan loti aprobeschotu redses avloku un wahju politiku. Kā mehš to jau senaf ešam usrahdiušchi, wina karo pret saweem ihsteeem draugeem. pret sawu stiprato atspaidu nahkotnē. Landtagu brihwprahtigo partiju karoga wirtsrahts škan: „sawu wal dību pahf sēheenes eedshwotajeem mehš ešam saudejušchi zaur jaunafā laiku eegrosishchānahm — usnemšm nu minu wadišchānu.“ Mums leefahs, ka sem schi karoga wispahriga weenoschānahs ir eespehjama, bet ne-eespehjama ta buhs un paliks, kamehr ihšredsho stahwehs muhschigā karā ar teem, ar ko ween weenigi islihdshinaschānahs-darbu war usfahft. Ulmana k. partija to ne muhschānu ne-atsihš, bet muhsu landtagu partijās, mafakais pa dalai, to jau atwuschas un tadehl tahdam karam, kā minetā partija to wed pret „Jaunlatweescheem,“ gan nepeefritihs. Un kamehr mehš sawas leelafas zerbās leelam us scho partiju politiski eenahluščhos atsishchānu un draudšigeem islihdshinaschānahs-zenteeneem, kamehr mums A. k. partijai beidsot jaleef pee širds šchahda lehti japrotaama tehse:

Sa Zuhš sawu tehwiņu un winaš dahrgos fwehtumūs mihlejat, tad peešleijatees muhsu brihwprahtigēem eedshwotajeem,

fahlihdshinat, apmeerinat, bet nezelat postā karu pašchi mahjās, nefchirāt zaur ne-attaisnotahm teorijahm tos, ko wehsturigā pagahnie ir aizinajušī kopā turetees, kopā jihuitees, kopā weenotees ap sawa Semeš-tehwa trona! G. Mathers.

Latweeschu literariskās beedribas gada sapulze.*)

„Balls“ par scho beedribu nešs schabdas sinas: Strdeena, 5. bezembri bija Latweeschu literariskai beedribai 30. gada-sapulze. Beedribas preelchneekš, mahzitaja N. Bielensteina k., atkabhja sapulzi ar apweiznadāmū rumū, kūrā tas preezigo wehsti neša, ka wahřdnizās Wahzu-Latweeschū dala jau gatawa un drukai nodota. Zeelš nopelns peederot prahwestā Ulmana k., kas darbu sahzis, un mahzitaja Braschē k., kas darbu pabeidsis un wahřdnizā wispirms usņemums 20,000 wahřdus pawairojis us 40,000. Tad strahdajot tagad pee peelkūma pee wahřdnizās Latweeschū-Wahzu dalas, fur tiksot usņemti dāšchi wahřdnizā wehl ne-atrahdamees Latweeschū wahřdi. Tad runatajs peemineja, ka pehz ilgā laika Tehrbatas uniwersitētei ir atkal Latweeschū walodas lektors, Lautenbacha k. is Kurjemes. No tā laika, kad Rosenberga k. walbijis Tehrbatā Latweeschū walodas lektora amatū, Tehrbatas uniwersitētes darbi pee Latweeschū walodas kopschānas nulei lihdsigi ešot bijuschī. Runatajs zerot, ka tagad Latweeschū waloda zaur jaunā lektora uszihtibu atradišot atkal kopjamū weetu muhsu augstkolā. Tad peemmedams Lautenbacha k. teikumu wina eefahlschānas runā „mehš nah-luschī pee tā laika sprihschā, fur Latweeschū waloda fahlfusees attihstitees“, Bielensteina k. dewa sawus spreedunns par walodas attihstibu. Beigads usrahdija us Latweeschū laikrakstu usplautschānu. Us 33 Latweeschū eedshwotajeem Kursemē un Widsjemē jeb us 16 pee-auguschēem nahf 1 lasitajs.

Direktors preelch Kurjemes, Kaina miishas mahzitajs Rutkowski k., dewa pahrstatu par isnahluščahm grahmatahm, starp furahm maf freemu atronotees. No garigahm grahmatahm it ihpaschi peemina nama jāmā, ilgi gaiditā Kurjemes dšeesmu-grahmata. Mehš pilnigi atsishtam, ka dšeesmu-grahmatas pahrlaboschāna bija loti wajadšiga un nepezeeschama leeta. Zaur winaš un bihbeles walodas pahrlaboschānu Latweeschū literariska beedriba ispelniusees pateizibu pee Latweeschū tantes. Bihbele tika tad Latweeschū walodā un garigas dšeesmas tad fahrlāstā, kad Latweeschū waloda bija maf aptepta un walodas likumu praschāna nebija teeta par pee teem, kas newinās deewa wehtas mahzibas zaur Latweeschū walodu tolaik gandrihs wehl puspagamū Latweeschū tantai pee-eijamas un faprotamas darit. Tadehl ari waloda nebija ihsti teizama garigās grahmatahs. Nelatwislee teikumi un Wahzu konstruktijas kā meeli azis duhrahš. Tadehl pehz bihbeles walodas pahrlaboschānas nebija ilgali jakawejahs, is dšeesmu-grahmatas ihdelbet wisus misēmums pret Latweeschū walodas likumeem. Jo dšeesmu-grahmatu, kā mahzitajs Rutkowski k. pareisi peemineja, laudis lafa wairaf par wifahm zitahm grahmatahm. Pehz zeeniga runataja sinahm, wezas dšeesmas tikuschas pahrlabotas un zitas no Widsjemes dšeesmu-grahmatas un ari dāščas iten jāmās celktas.

Par laizigahm grahmatahm runajot, zeen. mahzitajs pareisi graifija tos breesmu un fleplawibu pilnus stahstus un romanus, kas beidsamajā laikā kā uikna fahle isauguschī Latweeschū rakstneezibas laukā un lasitaja fantajiju ašnim pilda un wina prahm un širdi maitā. Schim rakstneezibas nekahlehm wiensch pretim stahdija firmā Dinsberga tehwa dšejas dahwam: „Silais putniusch un farkanais putniusch,“ kuru ihpaschi usreiza par brangu dšejas raschojumu. Ari dāščas mahzibas-grahmatas pahf wehsturi, geografiju un dabas mahzibahm eemantoja peenahkamū atsishchānu. Tīl janoschchlo, ka zeenigais runatajs beigās fahfa par leetahm runat, kas gul aij literariskās beedribas darba lauka eščahm. Mehš domajam wina pahrmeschānu „Baltijas Sēmtopim,“ ka schis aiskerot muhsu lauschū fashiwes eestahdijunns. Pahf tahdahm leetahm spreedams, runatajs jau dewees us politikas lauku, kam buhtu japaleef fweščam beedribai, kuras noluhst iraid, meera darbus strahdat us šinibu un walodas lauleem. Zaur tahdeem spreedumeem pate beedriba teel eejaulka politiskās laisklids un ašos šrihdindš, kuri nedī paschai beedribai, nedš winaš darbeem labama newar peeščfiet. Preeelch fashimuschā Widsjemes direktora, mahzitaja Neulanda k. nolafija rakstu-wedejs, mahzitaja K. Waltera k. pahrstatu pahf Widsjemi, kūrā uslekdams peemineja Neulanda k. faldatu grahmatinu „Zela maiše“ un peeelahjigu pahrmeschānu isfazija Threnera k. pahf wina „Judušī dšihwe“. Schi grahmatina ešot tik pilna Wahzu teikumu, ka tahš newarot fa-

*) „Balls“ tē peesihmē: Scho beedribu saņem Latweeschū walodā pee winaš ihstā, no angstas walodas apšipeinata leustama wahřda. Jo sawa faprotams, tadehl wahzisi winai wahřds: „Letisch literarische Gesellschaft“ un latwisstī „Latweeschū draugu beedriba“. Beidsamās wahřds par lepnu škan un war zelt dāščas greifas domas pret beedribu. Tad ari Latweeschēem, kas labā pušā peeder pee winaš loze-keem, nebuhs iten weilli, dehwetees par Latweeschū draugeem. Zerefin, ka minētā beedriba Latweeschū walodā jaultees pee sawa ihstā wahřda.

prast, Wahzu walodas neprasdams. — Pehz no kaseera doteem rehlineem sapulze tika slehgta lhdj pulksten 2.

Pehz pulksten 2 tika sapulze atkal atklasta. Presidents sinoja, ka Wahzija zehntees Leischu literariska beedriba, kuras darischanu wedejs, Dr. Jössel's, Latweeschu literariskai beedribai ratsijis. Esot zerams, ka faraktischanahs ar scho jamo beedribu nesischot labus augtus. Tahlas presidents sinoja, ka tantu praschanas museja Leipzigā, beedribu luhgusi, lai winai pawehstittu, ka Latweeschi krahsas apshimē. Uf mine- teem musejas jautajumeem tika no dascheem walodas pratejeem atbilde dota. Pehz tam presidents lika daudf jaunās grahmatas preekščā, no kurahm ihpafchi eewehrojamas Bezenberger'a „Beiträge zur Kunde der indogermanischen Sprachen“ un Hassenkamp'a raksteens pahz Latweeschu- Slawu un Germanu-walodu sakaru. Tad sapulzi luhdja, lai winam pasakas un teikas pahz lopheem, kas Latweeschu tautas starpā daudfi- namas, sinamas darot. Weidsot winsch peemineja, ka wisai jawehlotees, lai Napiersty'a Latw. literaturas satura apraksts tiktu turpinats. Uf sapulzes wehleschanos scho darbu usnehmahs N. Thomfona un mahzi- taja Schrödera ff. Pehz tam eewehleja beedribas waldi. Presidents mahz. Wielenstein's, Kursjemes direktors mahz. Rutkowski's, mantas sinatajs hofrahfs Stanchen's, sekretchrs mahz. K. Walters, bibliotekars mahz. Bergmann's palika sawds amatōs; par Widsemes direktoru tika mahz. Neulanda weetā, kas no scha amata atluhdjees, mahz. Bierhuff's ifredfets. Tad Rutkowski mahzitajs peemineja zaur nahwi aifgahjuscho goda beedri S. Lieventhal'u, kura peeminu sapulze zaur uszelschanos no sehdekleem godaja. Pehz tam tika wif (18) usdotee kandidati zaur nobalsfoshanu par beedreem usnemti. Tad presidents dewa ifskaidro- jumu pahz satiru (sobgalu) Latw. literaturā, kura it ihpafchi „Balt. Sentkopja“ redakzija bahrgus wahrdus dabuja dsirdet. Ap pulksten 5. bija kopmaltite. Tē runaja daudf jautras runas un usfauza daschas laimes. Maltitei beigtai, fahlahs ap pulkst. 3/48 treschā sehdeschana. Presidents sinoja pahz darbeem pee Latw. wahrdnijas un usfazinaja if- wehlet spreedejus pahz peeschkiramu goda algu. Par tahdeem tika ifwehleti, mahzitaji Croon's un Wilpert's un konsulents Kalnisch. Presidents darija sinamu, ka Kursjemes skolotaju sapulze winam iffazijusi wehleschanos, lai preekšč ihpafscheem nosautumeem (termini technici) skolas leetas wairak weenibas rastos un tika tas winam schai sinā no daschahm pusehm peesuhstits materials schuhfrahsteem Guleke, Hartmann'a un Wöttcher'a l. pahzspreechanas deht nodots. Tad mahz. Bierhuff's runaja pahz dubultmeeteem. Schkirotees iffazija beedri wehleschanos, lai beedriba nahfoshā gadā, semkopibas ifstahdes laika, uf ahkfhrtigu sehdeschannu sapulzetos.

Daschadas sinas.

No eefschjemes.

Peterburga. Par Leefirstenes trona-mantineezes laimigu dsen- deschannu Keisaru Majestetes, Keisars un Keisareene, ir Wisaugstaki dahwinajuschy trihs tuhstots rublu preekšč ifdalischanas bahrineem, naba- geem un flimeem.

— No 12. lihds 18. nowembrim 1878 Peterburgā ir miruschy 457 zilweti, un 18 behrni nedfihwi dsimuschy.

— Dibinajotees uf Wisaugstaki ich. g. 30 oktobri. apstiprinato Walskopadomes spreedumu, Waldofcha Senata utafs no 27. nowembra nosafa, ka wehl jakat 6 miljoni sudraba nauda no 48. promes.

Peterburga. „Waldibas Wehsta.“ sino: Nowembra beigās pee medito-kirurgiskas akademijas studenteem bija nemeeri un julas. Ge- meslu dewa no Karlowas atnahlusi wehsts, ka tureenes weterinehru skola tikust slehgta. Ihpafchi sipri bija nemeeri 30. nowembri. Tahs deenas pehzpusdeena studenti suhtija ifwehletus deputatus akademijas preekščneekam, lai ifskaidro, ka studenti tadeht nemeerigi, ka wineem wehl nawa nahlusi atbilde no Keisariskas Augstibas Trona-mantineeka uf winam eefneegto luhgichanas rakstu, un ka nakti uf 29. nowembri daschi studenti tikuschy apzeedinati. Pilschetas preekščneeks Surows, kas tani azumirkti bija pee akademijas preekščneeka, ifskaidroja studen- teem, ka wini pret likumu darot, un winus usfazinaja, uf mahjahm eet. Kad tee nu nepalkausija, tad suhtija pusefstadromi schandarnu, kas 142 studentus apzeedinaja. Nawa taisniba, ka studenti tikuschy daufti. Wif apzeedinatee nowesti uf leibwardijas Maskawas pulka kasarmeem. — Scho notikumū deht eefschleetu ministris dewa wifseem gubernatoreem pawehli, wifur tur, kur atronahs augstskolas, zeeschi luhkot, ka likums par sapulschu leegschannu tiktu wifur eewehrots un ifpildits.

No pilschetas preekščneeka (gradonatschalnika) dota pawehle atgahdina, ka eerotschu neschana aiflegta Peterburgas pilschetas appabalā.

Augstais Kungs un Keisars fanehma sawā pilt Wid- semes un Igaunu jemes gubernatoru kungus.

Riga. „M. w.“ raksta: Rigas Latw. beedr. notureja 26. no- weimbri sawu general-sapulzi. Pehz ifskudinatas deenas-fahrtibas bija

schahdas darischanas: 1) general-sapulzes preekščneeka zelschana preekšč 1879 g. Gezehla J. Baumann kungu. 2) Rewidentu zelschana. Gezehla schahdus kungus: F. Großwaldt, G. Pasit, A. Schier, R. Bergholz, D. Efiedt un J. Zelin. 3) Gada-mafkas (beedru naudas) nospreechana. Nospreeda paturet lihds ichim bijuschy mafku. 4) Ap- spreechana par otro wispahrigo dschedaschanas fwehtku ifrihkoschannu 1880 gadā. Preekrita runas wihru spreedumam un atwehleja waija- dsigo naudu preekšč scho fwehtku ifrihkoschanas. 5) Apfpreechana par peedalischanos pee III. Baltijas laufsaimnezibas ifstahdes. No- dewa scho leetu runas wihreem un atwehleja 2500 rublu kreditu.

Rigas latweeschu amatneeku beedriba notureja fwehtdeen 3. dezemberi ahkfhrtigu pilnu sapulzi, uf ko bija kahdi 70 beedru fanahfuschy. Sapulze apstiprinaja wifu pirms no preekščneezibas fa- stahdito fahrtibas-rullti, tad apspreeeda par lasichanas bibliotekas eetaif- schannu preekšč beedreem. Wef tahm grahmatahm, kas no daschu beedru puses dahwinatas, sapulze atwehleja if beedribas fajes nemt 50 rublus preekšč bibliotekas fahkuma. Preekščneeka pawehstijumu, ka daschi beedri nodomajuschy sawā starpā beedribas dschedaschanas fori dibinat un pa nedetu weenu jeb diwi wafarus nahft beedribas ruhme dschedaschannu mahzitees, sapulze usnehma ar preeku. Wef tam sapulze apspreeeda wehl daschas fihfakas beedribas wajadibas. Schihs beedribas lozeklu flaits fneedsahs jau pahri par 260, kas schajā ihfā laika, kamehr beedriba pastahw, ir deefgan daudf, un beedriba war drofchi zeret, ka winai buhs stiprs dschwibas fpehls. L. M.

Kofnefe. „R. L.“ sino, ka Kofnefes pagasta wezafajs J. Stutischka kungs jau peekto reifu schini amata eewehlets. Stutischka kungs esot ari par peefschdetaju no pagasta puses Rigas oprinka lara-flausibas komifija.

Kurmenē schogad daudf wilku usfliduschy, kas lopus faplehfdami daudf ifahdes darijuschy.

Zehns. Tureenes aprinka teefnefs, barons fon der Bahlen ir uf sawu luhgumu no amata atlaisis un wina weetā eezelis bijuschais Zehnu teefas afefors G. fon Meier's.

II. Zehnu draudfes teefa no 14. dezembra atradifees Wez- Kalzenawā.

Janna nabagu patfwerfme eetaifita uf Krahsotaju- (Ferberu) un Palisadu-eelu stuhra. „B.“

Par Widsemes schandarmijas pahrwaldneeku eezelts pallawneeks Laafs.

Preekšč pareiftizigo basnizu buhwehm, Baltijas gu- bernās, atwehleti no eefschleetu ministerijas uf 1879. gadu 150,000 rubli.

Widsemes muischneeku konwente 7. dezembri Rīgā fa- nahfusi.

Jumurdā (Widsemē) tika 30. oktobri ari jama skola eefwehtita.

No Ifschkiles draudfes. Lai gan laifkrastōs jau daudfreis ir pahzspreefts un peerahbits, ka draudfes konwentōs, kur par Latweeschu wajadfibahm teef spreefts, wif konwentos lozekli runatu weenā, wifseem faprotamā walodā un konwentos protokoli tiktu latwifski usfraftiti, ka lai wif tee, kam protokoli japarafsta, ari sinatu, ko wini zaur sawu pa- rakstischanos apleezina, tad tomehr schee laifkrastu pateefi usrahdijumi, wehl wifur naw peefritejus atraduschy. Muhu draudfes konwents wehl arween sawas wajadfibas pahzspreech un protokolus usfrafta Wahzu walodā, zaur ko sinams pagastu delegati, wif Wahzu walodas gruntigi neprasdami, pee leetas apfpreechanas neteef peelaisiti, lai gan teem, spreedumu netaisifjuschee, protokoli ir japarafsta. Kā dsirdams, tad daschi pagastu delegati buhschot no amata atfazitees, lai teem wel- tigi uf konwentu braufajot, nebuhtu laifs janokawē. „B.“

Zelgawa. Mizes kiripele, kas tagad peeder pee Tufuma aprinka, luhgufe Kursjemes landtagu, lai eefneedf Waldibai luhgumu, ka Mizes kiripele teef peedalita pee Dobeles aprinka un kahdā dala no Dobeles aprinka pee Tufuma aprinka. Luhdseji iffazijuschy, ka wineem Zelgawa darischanas daudf ahtraki un weeglafi fasnedsjama, ne tā Tufuma.

Kuldiga. Dobeles pilsteefas afefors barons A. f. Heyling's eezelts par Kuldigas wirspilsteefas afeforu.

Skolas sinas. Latweeschu kurlmehmo skola Karo- lines muischinā pee Zelgawas eenehmufi 1875. gadā 5130 r. 90 kap. 1876. gadā 12,587 r. 3 1/2 kap. 1877. gadā 5918 r. 86 kap. kopā par wifseem trim gadeem 23,636 r. 79 1/2 kap. un ifdewufi 1875. gadā 4224 r. 72 1/2 kap. 1876. gadā 13,484 r. 89 kap., 1877. gadā 5459 rbl. 77 kap., kopā par wifseem trim gadeem 23,169 r. 38 1/2 kap. Tā palizis atlikums uf 1878. gadu no 467 rubl. 41 kap.

Par jannahm pagastu amata-wihru zelschanahm raksta: Jaunas pagasta amatu wihru zelschanas, zif tahlu par tahm lihds schim finas esam sahehmusch, ir zaur zaurim nemot itin prahitigi un labi notikuschas. Pa leelakai dawai ir wisi labee agrakee patureti. Gaischa-keem nowadeem, kas jau agrak bija nowehrojusch, kuri winu starpã tee derigakee ir, teem nu tas labums, ka prahiti nedabuja nelahdas fastar- mes, un winu pagasta darijchanas wadihs tee, kam jau wiss tas darbs finams un eerasis. Goda fahruleem un balsu pirzejeem bija japaleef pee malas."

"L. A."

Irławas seminarã, 10. okt. 12 mahzekli nosifa sawu skolotaju efsamu. Otrã deenä bijis efsamens preefsch teem, kas seminarã ne- tifikuschi mahziti. No schahdeem 13 efsterneem 10 laimigi pahrtiwa pahr efsamena grubtumeem.

Bainodã eefwehtija 16. nov. fofchu jaunu skolas-namu. Grent- schineeku leelais pagastis zels nahkofschã pawasari plafchu skolas ehku. To paschu gribot darit ari kuhleneeki. Schee pagasti lihds schim behrnis suhtija Irławas skola.

No Niswikeem, Gramsdas draudsã (Kirspehlã), raksta: Buhs wairaf kã 40 gadi, kad Disch-Gramsds dsmitungs, zeen. barons Joh. Ann von Korff, bija tas pirmais, kas sawus mahju fain- neelus uf renti atlaida, un ari bija preefsch 13 gadeem (1865. gada) tas pirmais schai apgabalã, kas saweem fainneekeem tahs mahjas lehti pahrdewa, un nu atkal wina dehis, zeen. barons Arturs v. Korff, kas aridsan ir Niswiku majorat-muischas fungs, ir tas pirmais schai apgabalã, kas majorat-muischas fainneekeem tahs muischas par mehremu tirgu schi 1878. gada Jurgõs, wifas 22 sehtas, pahrdewa. Mahjas naw no weena leeluma, neds ari seme no weenada labuma. Par leelakahm mahjahm no I. semes-schiras, ar 100 puhrweetahm semes un mescha gabalu, aismafaja 5090 rublu, bet par masakahm mahjelehm no III. schiras, ar 77 puhrweetahm mafaja tifikai 1600 rubl. f., kas buhm tifikai 20 rublu par puhrweetu. — Pahrdeweja fungs wehl pirzejeem pirksham zaur to loti atweeglinaja, ka tifikai 5 procentes lifa eemafat. — Tã tad nu wiji tee wezi mahju turetaji un rentneeki — wiji 22 Niswiku fainneeki — paschi sawas mahjas it weegli wareja nopirktees, un finahs gan sawam labdaritajam un majo- ratkungan, zeen. baronam, pateiktees un godu dot. — Niswikõs efsot par wifahm tahm 22 mahjahm 2100 puhrweetas aramas semes, gani- fles., plawas f., kas fopã par 62 tuhft. 100 rubl. tapa pahrdotas.

"B."

Pleskawa. Moladi fahdschã, netahlu no Pleskawas, wairaf semneeki ir atradusch, kahdu trauku ar dauds wezu fudraba naudu. Utrastã nauda fwerot 8 mahzinas. „Golojs“ fino, ka atradums aif- suhtits ijmekleschanas dehl Peterburgas finibas afdemijai.

Krestzi. (Nowgorodes gub.) Pehz tureenes semes-waldes finahm, Krestzi apriaki ir no 1. oktobra 1877. lihds 1. oktobrim 1878. no fwehreem saplehiti: 43 firgi, 159 leel-łopi, 209 kumeli, 111 teli, 529 aitas, 7 zuhfkas un 12 funi. Leelo fahdi eewehrojot, kas ihpaschi no wilkeem teefot padarita, semstwas-japulze nospreedufe mafat, par katru noschautu wilku 5 rub., par noschautu lahzi 10 rub. un par ispostitu wilku perekli 5 rub. Sweburu fchautjchana ir atwehleta katrã gada-laikã.

Iwera. „Golojs“ fino, ka publikai israhdits nesen weens seschi gadus wezs behrnis, kas 210 mahzinas fwehris. Bet wezakeem par behdahm, schis brihnuma-behrnis Iwerã nomiris.

Politikas pahrfkats.

G. M. Rigã, 12. dez. Ar noschehojochanu mums janefs beeschi ween Waldibas Wehsnescha finas, ka Kreewu studentu daschãs weetãs ne-isturahs pehz pastahwoscheem fahrtibas-nofazijumeem. Baldees Deewam un gods mufhu lihds-pawalsneeku jaunajai audsei: schihs nelahz- tibas nesihmejahs uf nemeereem pret pastahwoscho wafis-fahrtibu, bet tifikai uf mifeschanos, kã to it ihpaschi beidhamã studentu kopofchanahs preefsch mufhu mihlota un wifadi flawejamã Trona-mantneela pils un preefsch zela Ministera mahjahm israhda. Bet leegt newar, ka uf- tizigam un meeru mihlotamam pawalsneekam ari tahds tuffchs trofknis nepatihf un reebj, ihpaschi schini brihdi, kur zitãs semes noseedfigas nekahrtibas noteef un kur wijahm Kreewijas laufchu fahrtahm wajja- djetu peerahdit, ka mufhu dahrgã tehwijã pa wijam ne kahdu klaiju nekahrtibu nenoteef. Mehhs uemaram fchautitees, ka ari Kreewu stu- denti mihl sawu Keifaru, wifu Wina Anglis namu un dahrgo tehwiu, un ja tomehr tahdas nekahrtibas noteef, tad tas gan aifrahda uf to, ka Kreewu studentu pa maj eewehro mufhu Waldibas freetno un teizamo

politiku, winas firsnigako wehleschanos, ka wifur buhtu meers, ka wiss eetu un attihkitos soli pa solim un fahrtigi. Jaunas, karstas afinis! Kaut tahs apmeerinatos apdomibã un wairs nepadaritu pahrsheigtus darbus, kas mihlotam Semes-tehwam newar buht pa prahitan! — Turpretim ar dsili fajuftu preefu mums jaslame mufhu Baltijas un tamlihds tad ari Latweeschu studentu teefcham preefschschinigã isture- fchanahs tagad un alafschin. Kreetni jaunekli ir schee mufhu tantas- dehli un nahkofchee fadsihwes-pihlari, tantai par godu un preefu! Lai neshaubiga mihlestiba un uftiziba pret Keifaru un walsti winus uftura schini labã zelã, — lai Latwijas genius winus mums uftur ari turpmak tahds freetnus un ne-apwainotus! Do mehhs wiss no firde wehlamees, un famehr wini tã isturetees, tamehr wini buhs un palifs mufhu mihlulifchi un firde-lutekli, kam mehhs palihdsesim kã un fur ween waredami. Dari tagad un alafschin Semes-tehwam labpatiljcham, few godu, tantai preefu, tu zeribas-pilnã audse!

Ahrfemes eewehrodami mehhs wifpirms eeraugam atkal jau Afganiſtanu. Par to tagad nahf daschdaschadas finas: tureenes wald- neeks Schir Ali drihf ir behdsis, drihf sawu waldbibu nodewis sawam dehlam Jakubam Rahnam, drihf atkal Kreewijas fpehzigo waldbibu lihdsis, lai nahf starpã un wina salihdsina ar Angteem. Schi fina mums leefkas ta ihflã buht, jo jebichu gan Angli gandrihf jau pufi no Afganiſtanas ir dabujusch, sawas rokãs, tad tee tomehr to wehl naw ufwarejuschi, un jebichu gan Afganiſtana zaur to wehl naw uf- wareta un Angteem war tapat buht par famaitafcham, kã senakõs gaddõs, tad talfchu ne weenai neds otrai dalai war buht preefs, ar wehjihudmalu ipahrneem zihnitees un sawu meeru tranzet, mantu tehrer, faldatu afinis ifleet r. Gemests uf fcho laru talfchu ari bija wifai bes iwara: Angli duſmojahs, ka Kreewu suhtnis Kabulã peenemts un winu nã — tas ir wiss. Bet nu israhdahs, ka Kreewija ne wis ar launu nodomu turejuf draudifbu ar Afganiſtanas emiru un ta ta nebuht naw frahdajuf un rihdijuf pret Angteem: to leezina paschi Anglu ministri un uflawã Kreewijas laipnibu un wifai fahrtigu if- turefchanos. Tadeht gan abas dalas wehletees meeru, un kas zits tã waretu jo labai buht par widutaju, ne kã Kreewija. Tã tad it lehti war notift, ka no eedomatã eenaidneeka paleef draugs. Turkõs eet loti raibi: mufhigigi laizigi tur ir fawehreshchanahs pret fultanu, pat wina brahti un fwaini pee tahs peedalahs, tad nahf wezo ministeru, zitu leelmanu un leela laufchu pulka fanemfchana, noteefafchana un aifjuhtifchana uf tahlahm gubernahm, beidsot atkal amnestija (tã p. p. fultans Sulaimani paschã un zitus atkal apifchehojis un atzehlis kara- teefas dahrgõs fpreedumus), tã ka aif fchihm eefschigahm julahm dauds- fahrt aifmirf un fawã wafis attihritchanos un ahrtygas potittas fahrtigu gahjumu. Alafsch tas pais fods, uf to mehhs jau senaf til daudsfahrt esam aifrahdijusch, — Ir Italiã wehl naw apmeerina- juhehs: wezee ministri atfazijufchees un nu zels jaunus. Waj teem isdopees labaki! — Franzija ir loti greisprahitiga uf Angteem, ka tee Widus-jubrã — Frantscheem par nahkofcho postu — sawu waru alafsch jo wairaf nodibina. Nedsefin, waj tã reij ne-ijzeltees nopeetnas fa- durschanahs.

Wisjannafãs finas un telegrami.

G. M. Ta fina, ka Schir Ali no Kabulas aifbehdsis, israhdahs par pareifu. Sawã galwas-pufehtã waldibas waru pasafdejis, tã ka tam neweens wairs negribehis klaufit, wifch aifbehdsis uf Turkestanu, sawu dehtu Jakubu Kabulã atshadams. Zitas finas wehs, ka Afganiſtana ari Turku fultanu lahguf par widutaju, ta ar Angteem waretu ifhigt. — Turku waldbiba Aufrijai peedahwajuf Bosniju un Herze- gowinu, ja ta ufneemtõs galwot, ka Eiropas Turzija nesaudehs sawu patfchwibu. Aufrija nebuht naw atbildejuf, jo tahdu galwofcham wina newar ufneht.

Atbildes.

Ih. 3-n. 3. Mihlotam laufchu-tehwam, fungan un goda-wihram par ap- meerinafchanu, ka schihs lapas redaktors wehl arweenu ifpilda sawus lihdschinigõs krona amatus un ta finotajs tadeht gan buhs kur nekur fagrahbis kahdu no tahm waltigahm finahm un flawas laupifchanaahm, ko it rubena, kad awifes no jauna ap- fielejamas, „Balt. Semkopja“ flaugi pret wina isdeweju mehhs isperinat un laifl laudis. Bes tam ari minete amati nestahw it ne kahdã faharã ar redaktora amatu. Ahirati war zeltees tas jautajums, waj redaktors turpmak, kur no wina apgahbatã awife paplafchinata un abonentu ftaits un tamlihds wifu wifabas darijchanas ar zeen. publiku loti wairojuschahs, — pais no fewis minetos amatus ne-atdos, jo uf ilgu laifu diwi lungeem newar kalpot un kares zilwels war tilai te panest un padarit, kas aba ne-eet pahri par zilwela fpehseem. — Sweizinat wifus, bet it ihpaschi mufhu mihloto teelfungu!

M. Bruhu — Peterburgã. 3 rub. 60 kop. fanemti. Luhgtu Zuhfu adresi ufdot. **Zeen. korefpondenteem un z. par finu.** Atbildes uf Zuhfu wehstulehm un jautajumeem maj ruhmes deht tifikai nahkofschã nedelanefschin. Red.

Atbildofchais redaktors un isdewejs: **G. Mather's.**

No jensures atwehletõs, Rigã, 12. dejembr 1878.

